

**МІНІСТЕРСТВО АГРАРНОЇ ПОЛІТИКИ ТА ПРОДОВОЛЬСТВА
УКРАЇНИ
ВІННИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Факультет обліку та аудиту

Кафедра аналізу та статистики

Томчук О.Ф.
Федоришина Л.І.

ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ

**МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДЛЯ ВИКОНАННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАВДАНЬ
СТУДЕНТІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ**

**076 «ПІДПРИЄМНИЦТВО, ТОРГІВЛЯ ТА БІРЖОВА ДІЯЛЬНІСТЬ»,
ГАЛУЗІ ЗНАНЬ 07 «УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ»
ФАКУЛЬТЕТУ ЕКОНОМІКИ ТА ПІДПРИЄМНИЦТВА**

**Перший бакалаврський
рівень**

(денної форми навчання)

Вінниця 2019 р.

УДК: 65.011.47(072)

Автори:

Економічний аналіз. Методичні вказівки для виконання практичних завдань студентів спеціальності: 076 «ПІДПРИЄМНИЦТВО, ТОРГІВЛЯ ТА БІРЖОВА ДІЯЛЬНІСТЬ», галузі знань 071 «УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ» перший бакалаврський рівень факультету економіки та підприємництва денної та заочної форми навчання / О.Ф. Томчук, Л.І.Федоришина – Вінниця: ВЦ ВНАУ, 2019.– 64 с.

Рецензенти:

Коваль Н.І. – к.е.н., доцент кафедри обліку та оподаткування в галузях економіки Вінницького національного аграрного університету;

Коротка анотація

Методичні вказівки містять рекомендації по виконанню студентами практичних завдань в розрізі кожної теми, передбаченої програмою курсу «Економічний аналіз». У кожній темі наводиться мета, відповіді на питання, завдання для самоконтролю, тести до теми або розв’язок конкретної практичної ситуації. Орієнтовний список рекомендованої літератури дає теоретичну базу для аналізу. Методичні рекомендації включають в себе словник основних термінів дисципліни, який має містити їх тлумачення.

Затверджено науково-методичною комісією ВНАУ
(протокол № 2 від 25 вересня 2019 року)

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	4
1. МЕТА І ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	5
2. ОРІЄНТОВАНА СТРУКТУРА ЗМІСТУ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ТА РОЗПОДІЛ НАВЧАЛЬНОГО ЧАСУ	7
3. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ»	9
4. ТАБЛИЦЯ (ПОЯСНЕННЯ) ЩОДО РОЗРАХУНКУ КІЛЬКОСТІ БАЛІВ ЗА ВИДАМИ РОБІТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	10
5. ЗАГАЛЬНІ ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ ПРАКТИЧНИХ РОБІТ	11
6. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ	12
Тема 1: Наукові основи, зміст, предмет і завдання економічного аналізу	12
Тема 2: Метод, методика, способи і прийоми економічного аналізу	14
Тема 3: Види економічного аналізу та його інформаційне забезпечення	17
Тема 4: Аналіз фінансового стану підприємства	21
Тема 5: Аналіз прибутку і рентабельності	25
Тема 6: Аналіз виробництва продукції, робіт послуг	29
Тема 7: Аналіз використання трудових ресурсів і витрат на оплату праці	33
Тема 8: Аналіз довгострокових активів підприємства	36
Тема 9: Аналіз матеріальних ресурсів та їх ефективності	39
Тема 10: Аналіз витрат на виробництво, собівартості і реалізації продукції	42
7. ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНИХ ПИТАНЬ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ	46
8. ФОРМУВАННЯ СЛОВНИКА ПО ТЕМАХ	48
9. СЛОВНИК ОСНОВНИХ ТЕРМІНІВ ДИСЦИПЛІНИ	50
10. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА	61

ПЕРЕДМОВА

Розвиток ринкових відносин в Україні потребує підвищення ефективності господарювання. Але за роки незалежності показники ефективності в країні значно погіршали: зменшилися обсяги виробництва, знизилася його рентабельність, різко скоротилися інвестиції. Усе це є наслідком занедбання економічної роботи на підприємствах усіх форм власності. У роки економічної кризи підприємства намагалися досягти збільшення прибутків не за допомогою ретельного економічного розрахунку, зниження собівартості продукції, а постійним підвищенням цін на свою продукцію.

Господарська діяльність підприємств, як і інші явища суспільного життя, потребує систематичного вивчення для успішного й ефективного управління нею. Одним із способів вивчення діяльності є аналіз. Аналіз економічних показників доповнюється в міру необхідності протилежним заходом — синтезом який, з'єднуючи окремі показники в одне ціле, уможливорює вивчення зв'язків і залежностей між ними. Отже, аналіз і синтез у комплексі забезпечують наукове вивчення явищ і процесів у їхньому зв'язку та взаємодії.

Перехід на ринкові засади в народному господарстві потребує ґрунтовніших економічних знань, якісно нового аналітичного розуміння процесів і умов господарювання.

Важлива роль в реалізації цієї мети відводиться економічному аналізу діяльності суб'єктів господарювання. За його допомогою розробляється стратегія та тактика розвитку підприємства, обґрунтовуються плани та управлінські рішення, здійснюється контроль за їх виконанням, виявляються резерви підвищення ефективності виробництва, оцінюються результати діяльності підприємства, його підрозділів та робітників.

Оволодіння принципами, засобами, методами та навичками економічного аналізу необхідне в практичній діяльності кожному економісту: плановику, фінансисту, бухгалтеру, маркетологу, аудитору, ревізору. Економічний аналіз

має бути на озброєнні кожного менеджера для формування управлінських рішень. Уміння користуватися ним зміцнює й удосконалює економічне мислення.

Кваліфікований економіст повинен добре володіти сучасними методами економічних досліджень, методикою системного, комплексного економічного аналізу. Міжнародна практика на сучасному етапі перетворила аналітичну роботу, зокрема, економічний аналіз, в розвинуту інформаційну індустрію, яка реалізує взаємозв'язки між постачальниками фінансово-економічної інформації (господарчими суб'єктами) і її користувачами.

Успішне вивчення курсу «Економічний аналіз» забезпечує застосування комплексної методики проведення практичних занять. Тому основним завданням розроблених методичних вказівок є формування у студентів навичок розрахунків та аналізу техніко-економічних та фінансових показників, оволодіння методами, засобами та прийомами економічного аналізу та застосування економіко-математичними методами аналізу господарської діяльності.

Крім цього, поглиблювати знання студентів допомагають тести та термінологічний словник за темами, які дають змогу логічно побудувати відповідь під час підготовки до іспиту.

Економічний аналіз, крім іншого, слугуватиме студентам допомогою у написанні курсових та дипломних робіт, обов'язковою частиною якої є аналітична.

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою практичних занять з економічного аналізу є закріплення знань з теорії та методології, набуття практичних навичок організації та здійснення економічного аналізу при вирішенні конкретних практичних завдань. Особливу увагу при вирішенні завдань слід приділяти написанню висновків та пропозицій, оскільки вирішення завдань по аналізу господарської діяльності не повинно полягати лише у здійсненні розрахунків. Необхідно осмислити економічні явища, які знаходять своє відображення у показниках діяльності підприємства. Висновки повинні бути конкретними і лаконічними.

Завдання дисципліни: навчити студентів оцінюванню роботи сільськогосподарських підприємств, визначенню доцільності використання ресурсів; навчити пошукам і обчисленню резервів для підвищення рівня ефективності виробництва, а також використанню здобутих знань та інформації для розв'язування економічних проблем і формування на цій основі потрібних управлінських рішень і пропозицій.

Предметом навчальної дисципліни є фінансово-господарська діяльність сільськогосподарських підприємств.

В результаті вивчення курсу «Економічний аналіз» студенти повинні знати:

- предмет, зміст, завдання і види економічного аналізу;
- методи економічного аналізу;
- основні положення інформаційної бази економічного аналізу;
- систему комплексного економічного аналізу та пошуку резервів виробництва;
- методику проведення аналізу використання ресурсів підприємств;
- методику проведення аналізу виробництва і реалізації продукції;
- методику проведення аналізу собівартості продукції (робіт, послуг);
- методику проведення аналізу прибутку та рентабельності виробництва.

Виконання даних практичних завдань проводиться на базі сільськогосподарських підприємств.

2. ОРІЄНТОВНА СТРУКТУРА ЗМІСТУ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ТА РОЗПОДІЛ НАВЧАЛЬНОГО ЧАСУ

Таблиця 1

Структура змісту навчальної дисципліни та розподіл навчального часу

Назви атестацій і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
АТЕСТАЦІЯ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ. ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ												
Тема 1. Предмет, об'єкт і завдання економічного аналізу	6	2	2			2						
Тема 2. Метод і методичні прийоми економічного аналізу	18	4	6			8						
Тема 3. Види економічного аналізу та його інформаційне забезпечення	8	4	2			6						
Тема 4. Аналіз фінансового стану	14	4	4			6						
Тема 5. Аналіз прибутку і рентабельності	10	2	2			6						
Разом за атестацією 1	60	16	16			28						
АТЕСТАЦІЯ 2. ТЕХНІКО – ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ												
Тема 6. Аналіз виробництва продукції, робіт, послуг	10	2	2			6						
Тема 7. Аналіз використання трудових ресурсів і витрат на оплату праці	14	4	2			8						
Тема 8. Аналіз довгострокових активів підприємства	16	4	4			8						

Тема 9. Аналіз матеріальних ресурсів та їх ефективності	12	2	2			8					
Тема 10. Аналіз витрат на виробництво, собівартості і реалізації продукції	10	2	2			4					
Разом за атестацією 2	60	14	12			34					
Усього годин	120	30	28			62					

Всі теми входять до двох програмних атестацій, за якими проводиться контроль у формі письмової роботи на останньому практичному занятті після вивчення відповідних тем.

До першої атестації включені теми I розділу «Теоретичні основи економічного аналізу. Фінансово-економічний аналіз». До другої атестації включені теми розділу II «Техніко-економічний аналіз».

3. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань <u>07</u> <u>Управління та адміністрування</u>	Вибіркова	
Атестації – 2	спеціальності <u>076</u> <u>Підприємництво, торгівля та біржова діяльність</u>	Рік підготовки: 2017-й	
Індивідуальне науково-дослідне завдання <u>навчальні науково-дослідні завдання, реферативні повідомлення, доповіді</u> (назва)		Семестр	
Загальна кількість годин - 120		5-й	
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента - 4	освітнього рівня <u>перший (бакалаврський)</u>	30 год.	
		Практичні, семінарські	
		28 год.	.
		Лабораторні	
		год.	год.
		Самостійна робота	
		62 год.	
	Індивідуальні завдання: год.		
	Вид контролю: іспит		

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 48,3%

4. ТАБЛИЦЯ (ПОЯСНЕННЯ) ЩОДО РОЗРАХУНКУ КІЛЬКОСТІ БАЛІВ ЗА ВИДАМИ РОБІТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Таблиця 3

Розподіл балів, які отримують студенти облік та оподаткування з курсу «Економічний аналіз»

Поточне тестування та самостійна робота											Підсум- ковий тест (екзамен)	Сума
Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2					30	100	
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10		100	
	2	6,5	2,5	14	11	2	5,5	3	13	10,5		
Лек- ції	0,5	1	1	1	0,5	0,5	1	1	0,5	0,5		
практи- чні	0,5	1,5	0,5	1	0,5	0,5	0,5	1	0,5	0,5		
За- хист.п ракт робіт	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1		
Контр. роботи.		3		3			3		3			
Рефе- рат.				2					2			
Пре- зента- ції				4					4			
Слов- ник.				2					2			
зах. мод.					9					8,5		

Таблиця 4

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота											Підсум- ковий тест (екзамен)	Сума
Атестація 1					Атестація 2					30	100	
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10		100	
2	6,5	2,5	14	11	2	5,5	3	13	10,5			

5. ЗАГАЛЬНІ ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ ПРАКТИЧНИХ РОБІТ

У даних методичних вказівках наведено методику виконання практичних робіт студентів відповідно до робочої програми курсу «Економічний аналіз».

Методика викладена згідно з вирішенням технологічних задач, що складають основу виконання практичних робіт до вказаного курсу.

Зміст методичних вказівок включає дев'ять розділів, у яких наведено теоретично-організаційні питання, відповідно до робочої програми зазначеного курсу, практичні завдання з метою закріплення теоретичних знань, зазначено рекомендовані для самостійного опрацювання питання, також міститься словник основних термінів і понять та рекомендована література з метою якіснішого засвоєння матеріалу даного курсу.

Вирішення наступних завдань полягає у обранні студентом конкретного об'єкта дослідження; підборі фінансової та статистичної звітності конкретного об'єкта дослідження за три роки, проведенні обрахунків абсолютних та відносних аналітичних показників, згідно запропонованих методичних вказівок; формуванні висновків щодо динаміки змін у діяльності об'єкта дослідження. Самостійну роботу виконують відповідально до переліку рекомендованих завдань у 10 пунктах методичних вказівок і оформляють у вигляді конспекту, який подають викладачеві для контролю і захисту.

Студент в процесі виконання практичних завдань повинен розумітися на прийомах та методах економічного аналізу, вміти здійснювати його стосовно різних видів діяльності підприємства, оцінювати результати аналізу та давати пропозиції щодо залучення до виробництва невикористаних резервів.

Зроблені до кожного завдання аналітичні розрахунки повинні супроводжуватися висновками про можливі причини відхилень від встановлених параметрів, визначення заходів щодо мобілізації виявлених резервів.

6. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

АТЕСТАЦІЯ І

Теоретико-методологічні основи економічного аналізу та фінансово-економічний аналіз підприємства

Тема 1: Наукові основи, зміст, предмет і завдання економічного аналізу

Мета: отримання студентами системних знань щодо наукових основ економічного аналізу, його змісту, предмету, методу та методології.

Завдання:

1. Дати відповідь на запитання;
2. Тести
3. Оформити словник

Завдання 1. Відповісти на питання:

1. Які принципи аналізу?
2. Що виступає предметом і об'єктом економічного аналізу?
3. Оформити словник

Завдання 2. Тести

1. Коли економічний аналіз був визнаний самостійною наукою:

- 1) кінець XVIII ст.;
- 2) кінець XIX ст.;
- 3) початок XX ст.;
- 4) початок XXI ст.?

2. Термін «аналіз» дослівно з грецької означає:

- 1) групування;
- 2) вивчення, дослідження;
- 3) розділення, розчленування;
- 4) впорядкування.

3. Зовнішніми користувачами економічного аналізу є:

- 1) бухгалтери, економісти підприємства;
- 2) кредитори;
- 3) представники вищих органів управління;
- 4) контрагенти.

4. Предметом аналізу господарської діяльності є:

- 1) використання ресурсів;
- 2) фінансові результати і фінансовий стан підприємства;
- 3) витрати виробництва і реалізації продукції;
- 4) дотримання договірних зобов'язань.

5. Результати економічного аналізу використовуються:

- 1) на мікрорівні управління;
- 2) регіональному рівні;
- 3) макрорівні управління;
- 4) всіх рівнях управління.

6. Метою економічного аналізу є:

- 1) оцінка інвестиційної діяльності підприємства;
- 2) створення аналітичного забезпечення для системи менеджменту;
- 3) розрахунок показників, що характеризують діяльність підприємства;
- 4) оцінка виконання договорів поставок продукції.

7. Під предметом економічного аналізу розуміють:

- 1) причинно-наслідкові зв'язки зміни економічних явищ та процесів;
- 2) системне комплексне вивчення, вимірювання та узагальнення результатів діяльності підприємства;
- 3) принципи економічного аналізу;
- 4) способи вивчення стану та зміни економічної системи в цілому.

8. Метод економічного аналізу характеризується:

- 1) виявленням та визначенням причинно-наслідкових зв'язків зміни економічних систем та їх елементів;
- 2) використанням економіко-математичних методів;
- 3) побудовою організаційної структури аналітичних досліджень зміни та розвитку економічної системи;
- 4) використанням у системі менеджменту результатів аналітичних

досліджень для обґрунтування управлінських рішень.

Словник: Аналіз і синтез. Об'єкт економічного аналізу. Основна діяльність. Предмет економічного аналізу. Інвестиційна діяльність. Фінансова діяльність. Фінансовий результат. Система економічних наук. Кількісні показники. Якісні показники.

Тема 2: Метод, методика, способи і прийоми економічного аналізу

Мета: отримання студентами системних знань щодо використання методів та прийомів на етапах аналітичного дослідження.

Завдання:

1. Дати відповідь на запитання;
2. Визначити вплив факторів на зміну суми фонду оплати праці.
3. Визначити вплив факторів на зміну продуктивності праці.
4. Оформити словник

Завдання 1. Відповісти на питання:

1. Розкрийте зміст та риси методу економічного аналізу.
2. Розкрийте особливості графічних методів в економічному аналізі.
3. Визначте особливості використання методів кореляційно регресійного зв'язку

Завдання 2. Задача 1

Визначити вплив факторів на зміну суми фонду оплати праці, написати висновок:

Таблиця 5

Вихідні дані:

Показники	За минулий рік	За звітний рік	Відхилення	
			+, -	%
Фонд оплати праці, тис. грн.				
Середньооблікова чисельність працівників, осіб	90	100		
Середня кількість днів, відпрацьованих одним працівником за рік, днів	220	222		
Тривалість робочого дня, год.	7,5	8		
Середньогодина заробітна плата, грн.	12	15		

Розрахунки:

Висновок:

Задача 2

Визначити вплив факторів на зміну продуктивності праці:

Таблиця 6

Вихідні дані:

Показники	План	Факт
Валова продукція, тис. грн..	3220	3110
Відпрацьовано зарік, тис. люд.-год.	223	284

Розрахунки:

Висновок:

Словник: Метод економічного аналізу. Прийоми аналізу. Факторна система. Моделювання факторних систем. Сума місць. Економетричні методи. Експертні оцінки. Спосіб ланцюгових підстановок. Спосіб абсолютних різниць. Спосіб відносних різниць.

Тема 3: Види економічного аналізу та його інформаційне забезпечення

Мета: отримання студентами системних знань щодо змісту та організації видів економічного аналізу та методики їх проведення.

Завдання:

1. Дати відповідь на запитання;
2. Провести міжгосподарський аналіз с.- г. підприємств.
3. Оформити словник

Завдання 1. Заповнити в таблиці відсутні дані:

Таблиця 7

Класифікація видів економічного аналізу

Класифікаційна ознака	Види економічного аналізу
За ознакою часу	1. ?
	2. Оперативний
	3. ?
?	1. Внутрішньогосподарський
	2. ?
	3. ?
	4. Міжгалузевий
За обсягом дослідження та мірою охоплення даних	1. ?
	2. ?
?	1. Фінансовий
	2. Управлінський
	3. Функціонально-вартісний
За суб'єктами	1. ?
	2. ?

Завдання 2. Згрупувати джерела інформації, наведені в таблиці за видами:

Джерела інформації

Джерела інформації	Види джерел інформації		
	планово-нормативна	обліково-звітна	позаоблікова
1	2	3	4
1. Форма № 50-с.-г. «Основні економічні показники роботи сільськогосподарських підприємств за 20 __ рік»			
2. Форма 21-заг «Реалізація сільськогосподарської продукції за 20 __ рік»			
3. Форма 10-мех «Наявність сільськогосподарської техніки в сільськогосподарських підприємствах у 20 __ році»			
4. Форма № 3-ПВ «Звіт про використання робочого часу за січень-_____ 20 __ року»			
5. Акт ревізії грошових коштів та розрахункових операцій підприємства			
6. Наказ про приймання працівників на роботу			
7. Доповідна записка бригадира галузі рослинництва			
8. Нормативна калькуляція собівартості окремих видів сільськогосподарської продукції			
9. Посадова інструкція головного бухгалтера підприємства			
10. Аудиторський висновок про вірогідність фінансової звітності підприємства			
11. Накладна на відпуск сировини у виробництво			
12. Форма № 1 «Баланс на 31 грудня 20 __ року»			
13. Прибутковий касовий ордер			
14. Табель використання робочого часу			

Завдання 3. Розкрити зміст етапів аналітичної роботи при проведенні економічного аналізу:

Підготовчий _____

Основний _____

Завершальний _____

Завдання 4. Провести міжгосподарський аналіз с.- г. підприємств на основі даних статистичної та фінансової звітності за період трьох останніх років, зробити належні висновки

Таблиця 9

Згруповані дані для міжгосподарського аналізу с.-г. підприємств 20__ – 20__ рр.

Показник	«_____»			«_____»			Абсолютне відхилення	Відносне відхилення, %	
	20__ р.	20__ р.	20__ р.	20__ р.	20__ р.	20__ р.			
Вихідні дані:									
1. Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт і послуг), тис. грн. (ф.2 р.2000)									
2. Середньорічна чисельність працівників, чол. (50 с.-г.)									
3. Матеріальні витрати, тис. грн. (ф.2 р.2500)									
4. Основні виробничі фонди, тис. грн. (ф.1 р.1010)									
5. Грошові кошти та їх еквіваленти, тис. грн. (ф.1 р. 1165)									
Розрахункові показники:									
6. Продуктивність праці (1:2)									
7. Матеріаловіддача (1:3)									
8. Фондовіддача (1:4)									
9. Коефіцієнт обороту грошових коштів (1:5)									

Висновок:

Словник: Макроекономічний аналіз. Мікроекономічний аналіз. Стратегічний (перспективний) аналіз. Поточний (оперативний) аналіз. аналіз. Управлінський і фінансовий аналіз. Маркетингові дослідження. Сканування зовнішнього середовища. Конкурентний аналіз. Функціонально-вартісний аналіз. SWOT-аналіз.

Тема 4: Аналіз фінансового стану підприємства

Мета: отримання студентами системних знань щодо платоспроможності, ліквідності підприємства, його фінансової стійкості та ділової активності

Завдання:

1. Дати відповідь на запитання;
2. Проаналізувати ліквідність балансу, фінансову стійкість та платоспроможність підприємства та провести оцінку ділової активності

Завдання 1. Відповісти на питання:

1. Аналіз грошових потоків
2. Аналіз дебіторської і кредиторської заборгованості підприємства

Завдання 2.

Проаналізувати ліквідність балансу, фінансову стійкість та платоспроможність та провести оцінку ділової активності,

Таблиця 10

Аналіз ліквідності балансу, тис. грн.

Актив	На поч. звітного періоду	На кінець звітного періоду	Пасив	На поч. звітного періоду	На кінець звітного періоду	Платіжний надлишок або нестача	
						на поч. періоду	на кінець періоду
Найбільш ліквідні активи			Негайні пасиви				
Активи, що швидко реалізуються			Короткострокові пасиви				
Активи, що реалізуються повністю			Довгострокові пасиви				
Активи, що важко реалізуються			Постійні пасиви				
Баланс			Баланс				

Висновок:

Фінансова стабільність та платоспроможність підприємства

№	Показники	20__ р.	20__ р.	20__ р.	Відхилення, (+,-)
1	2	3	4	5	6
1.	Коефіцієнт фінансової незалежності				
2.	Коефіцієнт фінансової залежності				
3	Коефіцієнт фінансового ризику (плече фінансового важеля)				
4	Коефіцієнт довгострокового залучення капіталу				
5	Коефіцієнт маневрування власним капіталом				
6	Коефіцієнт нагромадження амортизації				
7	Коефіцієнт реальної вартості основних засобів				
8	Коефіцієнт мобільності оборотних активів				
9	Коефіцієнт забезпеченості запасів і затрат власними коштами				
10	Коефіцієнт майна виробничого призначення				
11.	Наявність власних оборотних коштів, тис.грн.				
12.	Коефіцієнт грошової платоспроможності				
13.	Коефіцієнт розрахункової платоспроможності				
14.	Коефіцієнт ліквідної платоспроможності				

Висновок:

Оцінка ділової активності підприємства

№ п/п	Показники	Порядок розрахунку	Базисний рік	Звітний рік	Відхилення, (+,-)	Тенденції зміни показника, нормативні значення
1	2	3	4	5	6	7
1.	Коефіцієнт оборотності активів	$\text{Коб.а} = (\text{стр.2000ф.2}) / (0.5(\text{гр.3стр.1300ф.1} + \text{гр.4стр.1300ф.1}))$				збільшення
2.	Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	$\text{Коб.д.з.} = (\text{стр.2000ф.2}) / (0.5(\text{гр.3стр.1125ф.1} + \text{гр.4стр.1125ф.1}))$				збільшення
3.	Термін оборотності дебіторської заборгованості, днів	$\text{тоб.д.з.} = \text{кількість днів в періоді} / \text{Коб.д.з.}$				зменшення
4.	Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	$\text{Коб.к.з.} = \text{стр.2050ф.2} / (0.5(\text{гр.3стр.1615ф.1} + \text{гр.4стр.1615ф.1}))$				зменшення
5.	Термін оборотності кредиторської заборгованості, днів	$\text{тоб.к.з.} = \text{кількість днів в періоді} / \text{К об.к.з.}$				збільшення
6.	Коефіцієнт оборотності запасів	$\text{Коб.з.} = \text{стр.2050ф.2} / (0.5(\text{гр.3стр.1100-стр.1104ф.1} + \text{гр.4 стр.1104-стр.1104ф.1}))$				збільшення
7.	Тривалість оборотності запасів, днів	$\text{т об.з.} = \text{кількість днів в періоді} / \text{К об.з.}$				зменшення
8.	Тривалість операційного циклу, днів	$\text{Т оп.ц.} = \text{т об.з.} + \text{т об.д.з.}$				зменшення
9.	Тривалість оборотності оборотних засобів, днів	$\text{т об.об.з.} = \text{т об.з.} + \text{тоб.д.з.} - \text{т об.к.з.}$				зменшення
10.	Фондовіддача основних засобів, грн.	$\text{Кф.} = \text{стр.2050ф.2} / (0.5(\text{гр.3стр.1010ф.1} + \text{гр.4стр.1010ф.1}))$				збільшення

Висновок:

Словник: Фінансовий стан. Необоротні активи. Нематеріальні активи. Оборотність оборотних активів. Власний і залучений капітал. Поточні зобов'язання. Дебіторська і кредиторська заборгованість. Абсолютна ліквідність. Валюта балансу. Чистий грошовий потік.

Тема 5: Аналіз прибутку і рентабельності

Мета: дослідження економічного змісту витрат і прибутку підприємства та ознайомитися з методикою аналізу фінансових результатів та рентабельності підприємства.

Завдання:

1. Дати відповідь на запитання.
2. Задача.
3. Оформити словник.

Завдання 1. Відповісти на питання:

1. Аналіз доходів від цінних паперів.
2. Аналіз рентабельності продукції.

Завдання 2. Проаналізувати зміну формування фінансових результатів об'єкта дослідження.

Проаналізувати зміну показників рентабельності в динаміці.

Таблиця 13

Аналіз формування фінансових результатів, тис. грн.

№ п/п	Показники	20__ р.	20__ р.	20__ р.	Відхилення	
					(+,-)	%
1	2	3	4	5	6	7
1	Чистий дохід від реалізації					
2	Собівартість реалізованої продукції					
3	Валовий прибуток (+), збиток (-)					
4	Інші операційні доходи					
5	Адміністративні витрати					
6	Витрати на збут					
7	Інші операційні витрати					
8	Фінансові результати від операційної діяльності: прибуток (+), збиток (-)					
9	Дохід від участі в капіталі					
10	Інші фінансові доходи					
11	Інші доходи					
12	Фінансові витрати					
13	Витрати від участі в капіталі					
143	Інші витрати					

Продовження таблиці 13

1	2	3	4	5	6	7
15	Фінансові результати до оподаткування: прибуток (+), збиток (-)					
16	Витрати з податку на прибуток					
17	Чистий прибуток (+), збиток (-)					

Висновок:

Таблиця 14

Аналіз показників рентабельності (збитковості) підприємства, %

№ п/п	Показники	20__ рік	20__ рік	20__ рік	Відхилення, (+,-)
1	2	3	4	5	6
1.	Рентабельність діяльності підприємства				
2.	Рентабельність товарної продукції				
3.	Рентабельність власного капіталу				
4.	Рентабельність оборотного капіталу				
5.	Рентабельність за валовим прибутком (маржинальним доходом)				
6.	Рентабельність за операційним прибутком				
7.	Рентабельність за чистим прибутком				
8.	Рентабельність активів				
9.	Рентабельність необоротних активів				
10.	Рентабельність оборотних активів				
11.	Рентабельність виробничих фондів				
12.	Рентабельність позикового капіталу				

Висновок:

Словник: Прибуток (збиток) підприємства. Доходи і витрати операційної діяльності. Рентабельність. Собівартість реалізованої продукції. Валовий прибуток. Дивіденди. Розподіл прибутку. Надзвичайні доходи. Виробничий ліверидж. Фінансовий ліверидж.

АТЕСТАЦІЯ II

Техніко-економічний аналіз та основні його складові

Тема 6: Аналіз виробництва продукції, робіт послуг

Мета: вивчити оптимізацію і номенклатури продукції для задоволення попиту у високоякісній продукції, а також забезпечення максимального використання виробничого потенціалу і досягнення стабільних результатів господарської діяльності підприємства.

Завдання:

- 1.** Дати відповідь на запитання;
- 2.** Задача.
- 3.** Оформити словник

Завдання 1. Відповісти на питання:

- 1.** Аналіз обсягів виробництва продукції
- 2.** Аналіз ритмічності, асортименту і браку продукції

Завдання 2.

Проаналізувати виробництво продукції рослинництва та тваринництва в динаміці (відповідно до свого об'єкта дослідження).

Таблиця 15

Динаміка виробництва основних видів продукції рослинництва

Види продукції	Валовий збір, ц			Відхилення, (+,-) 5
	20__ р.	20__ р.	20__ р.	
1	2	3	4	5
Зернові і зернобобові в т.ч.: - пшениця озима				
- жито				
- гречка				
- кукурудза на зерно				
- ячмінь озимий				
- ячмінь ярий				
- горох				
- цукрові буряки				
- соя				
- соняшник на зерно				
- ріпак озимий				
- ріпак ярий				
- плоди				
- багаторічні трави				
- однорічні трави				

Висновок:

Динаміка виробництва основних видів продукції тваринництва

Види продукції	Валова продукція, ц			Відхилення, (+,-)
	20__ р.	20__ р.	20__ р.	
Молоко	1893	2252	2013	120
Прирости живої маси:				
- великої рогатої худоби	164	202	264	100
- свиней	56	56	57	1
- мед	2	150	260	258

Висновок:**Завдання 3.**

Дайте оцінку виконанню плану за сортністю продукції на підставі наведених даних. Розрахунок середньої сортності виконайте різними способами. Розрахуйте вплив факторів на зміну суми товарної продукції. Вихідні дані наведено у аналітичній таблиці.

Таблиця 17

Вихідні дані:

Сорт	Ціна за 1 шт., грн.	План		Факт	
		Кількість, шт.	Питома вага, %	Кількість, шт.	Питома вага, %
I	10	4000	80	2800	70
II	9	1000	20	800	20
III	8	-	-	200	5
IV	7	-	-	200	5
Разом	X	5000	100	4000	100

Розв'язок задачі:

Завдання 4. Розрахувати виконання плану з асортименту у виробництві продукції консервного заводу за допомогою таблиці. Розрахунок коефіцієнта асортиментності виконати трьома способами та зробити відповідні висновки.

Таблиця 18

Дані для розрахунку коефіцієнта асортименту виробництва

Продукція	Звітний період, тонн		Питома вага, %	
	по плануванню	фактично вироблено	по плануванню	фактично вироблено
1. Соки фруктові, овочеві	1540	2180		
2. Овочі ксервовані натуральні	7242	12026		
3. Овочі ксервовані	571	991		
4. Пюре, пасти фруктові	1270	703		
Всього				

Розв'язок задачі:

Словник: Кон'юнктура ринку. Коефіцієнт ритмічності. Виробнича діяльність. Конкурентоспроможність продукції. Натуральні показники. Вартісні показники. Структура продукції. Спосіб найменшого числа. Спосіб першосортних одиниць. Спосіб порівняння середньозважених цін.

Тема 7: Аналіз використання трудових ресурсів і витрат на оплату праці

Мета: Вивчити сутність, завдання і джерела аналізу трудових ресурсів підприємства, проаналізувати забезпеченість підприємства трудовими ресурсами, визначити показники, що характеризують рух і ефективність використання робочої сили

Завдання:

- 1.** Дати відповідь на запитання;
- 2.** Задача.
- 3.** Оформити словник

Завдання 1. Відповісти на питання:

- 1.** Аналіз фонду оплати праці.
- 2.** Аналіз витрат на оплату праці

Завдання 2.

Задача: Проаналізувати рух трудових ресурсів підприємства у динаміці.
Зробити відповідні висновки.

Таблиця 19

Вихідні дані:

Показник	20__ р.	20__ р.	20__ р.	Відхилення	
				(+,-)	%
1. Середньоспискова чисельність працівників, осіб					
2. Прийнято на роботу нових працівників протягом року					
3. Вибуло працівників у т. ч. з причин:					
а) передбачених законом					
б) з власного бажання					
в) звільнення за порушення трудової дисципліни					
4. Коефіцієнт обороту					
а) з приймання					
б) зі звільнення					
5. Коефіцієнт плинності кадрів					
6. Коефіцієнт загального обороту					

Висновок:

Задача: Провести аналіз впливу трудових факторів на продуктивність праці та обсяг товарної продукції

Таблиця 20

Аналіз впливу трудових факторів на продуктивність праці та обсяг товарної продукції

Показник	20_р.	20_р.	20_р.	Відхилення	
				(+,-)	%
1. Вартість товарної продукції, тис. грн.					
2. Чисельність працівників, осіб					
3. Кількість відпрацьованих робітниками:					
а) людино – днів					
б) людино – годин					
4. Кількість днів, відпрацьованих одним робітником (3а:2)					
5. Тривалість робочого дня, год.					
6. Середня продуктивність праці одного працівника (1:2), грн.					
7. Середньоденна продуктивність праці одного працівника (1:3а), грн.					
8. Середньогодинна продуктивність праці одного працівника (1:3б)					

Висновок:

Словник: Кадровий потенціал підприємства. Кваліфікація. Робочий час, Зовнішній оборот. Внутрішній оборот. Коефіцієнт необхідного обороту. Коефіцієнт постійності кадрів. Календарний фонд робочого часу. Середня

тривалість робочого дня. Середня заробітна плата.

Тема 8: Аналіз довгострокових активів підприємства

Мета: Вивчити завдання аналізу і джерела інформації. Дати характеристику показникам складу, структури і технічного стану основних фондів підприємства

Завдання:

- 1. Дати відповідь на запитання;
- 2. Задача.
- 3. Оформити словник

Завдання 1. Відповісти на питання:

- 1. Аналіз фондозабезпеченості і фондлозброєності підприємства
- 2. Аналіз ефективності використання основних засобів

Завдання 2.

Задача: Проаналізувати склад, структуру і динаміку основних засобів в динаміці на основі вихідних даних.

Таблиця 21

Вихідні дані:

Показники	20__р		20__р.		20__р.		Відхилення (+/-)	
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%
Земельні ділянки								
Капітальні витрати на поліпшення земель								
Будинки, споруди та передавальні пристрої								
Машини та обладнання								
Транспортні засоби								
Інструменти, прилади, інвентар (меблі)								
Робоча і продуктивна худоба								
Багаторічні насадження								
Інші основні засоби								
Бібліотечні фонди								
Малоцінні необоротні матеріальні активи								
Тимчасові (не титульні) споруди								
Природні ресурси								
Інвентарна тара								
Предмет прокату								
Інші необоротні матеріальні активи								
Разом								

Висновок:

Задача: Проаналізувати рух основних засобів на підприємстві в динаміці
Таблиця 22

Вихідні дані:

Показники	20__ р.	20__ р.	20__ р.	Відхилення(+/-)
Наявність на початок року				
Первісна вартість				
Знос				
Залишкова вартість				
Надходження				
Вибуття				
Наявність на кін. року				
Первісна вартість				
Знос				
Залишкова вартість				
Коефіцієнт оновлення				
Коефіцієнт вибуття				
Коефіцієнт зносу				
Коефіцієнт придатності				
Коефіцієнт росту				

Висновок:

Словник: Фізичний знос. Моральний знос. Коефіцієнт зносу. Коефіцієнт вибуття. Коефіцієнт надходження основних засобів. Віддача основних засобів. Технічний стан основних засобів. Рентабельність фондів. Активна частина основних засобів. Пасивна частина основних засобів.

Тема 9: Аналіз матеріальних ресурсів та їх ефективності

Мета: вивчити завдання і джерела аналізу матеріальних ресурсів, проаналізувати забезпеченість підприємства матеріальними ресурсами, провести факторний аналіз показників ефективності використання матеріальних ресурсів

Завдання:

1. Дати відповідь на запитання;
2. Задача.
3. Оформити словник

Завдання 1. Відповісти на питання:

1. Аналіз матеріаломісткості та матеріаловіддачі матеріальних ресурсів підприємства
2. Аналіз ефективності використання матеріальних ресурсів

Завдання 2.

Задача: Визначити наявність і структуру запасів підприємства та забезпеченість його власними оборотними коштами

Таблиця 23

Аналіз наявності, складу та структури матеріальних запасів

Ресурси	20__ р.		20__ р.		20__ р.		Відхилення, (+/-)	
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%
1.Сировина і матеріали								
2. Купівельні напівфабрикати та комплектуючі вироби								
3. Паливо								
4.Тара і тарні матеріали								
5.Будівельні матеріали								
6.Запасні частини								
7.Матеріали сільськогосподарського призначення								
8. Поточні біологічні активи								
9. Малоцінні та швидкозношувані предмети								
10.Незавершене виробництво								
11.Готова продукція								
12. Товари								
Разом								

Висновок:

Задача: Проаналізувати оборотність оборотних засобів та ефективність їх зміни в динаміці.

Таблиця 24

Вихідні дані:

Показники	20__ р	20__ р.	20__ р.	Відхилення (+/-)
1. Обсяг виробництва продукції, тис. грн.				
2. Матеріальні затрати, тис. грн.				
3. Собівартість виробленої продукції, тис. грн.				
4. Матеріаловіддача, грн.				
5. Матеріаломісткість, грн.				
7. Питома вага матеріальних витрат в собівартості продукції, %				
8. Коефіцієнт матеріальних витрат				
9. Коефіцієнт оборотності запасів				
10. Тривалість оборотності запасів, днів				

Висновок:

Словник: Матеріальні затрати. Коефіцієнт матеріальних витрат. Коефіцієнт оборотності запасів. Тривалість оборотності запасів. Паливомісткість. Сировиномісткість. Насіннемісткість. Матеріальний потік. Матеріаловіддача. Структура матеріальних ресурсів.

Завдання 2.

Задача: Проаналізувати динаміку зміни собівартості 1 ц с.- г. продукції, грн.

Таблиця 25

Аналіз динаміки собівартості продукції, грн

Види продукції	_____ р	_____ р	_____ р	Відхилення	
				(+,-)	%

Висновок:

Задача: Визначити структуру операційних витрат і елементів витрат в окремих галузях сільського господарства та проаналізувати їх зміну в динаміці

Таблиця 26

**Аналіз структури операційних витрат при виробництві продукції
рослинництва**

Елементи витрат	20__р.		20__р		20__р		Відхилення, (+,-)	
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	+/-	%
Витрати на оплату праці								
Відрахування на соціальні заходи								
Матеріальні затрати								
• насіння та посадковий матеріал								
• інша продукція сільського господарства								
• мінеральні добрива								
• нафтопродукти								
• електроенергія								
• паливо								
• запасні частини, ремонтні та будівельні матеріали для ремонту								
• оплата послуг і робіт, що виконані сторонніми організаціями								
Амортизація								
Інші витрати (включаючи плату за оренду)								
• орендна плата за земельні частки (паї)								
• майнові паї								
Всього витрат		100		100		100		100

Висновок:

Аналіз структури операційних витрат при виробництві продукції тваринництва

Елементи витрат	20__р.		20__р		20__р		Відхилення, (+,-)	
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	+/-	%
Витрати на оплату праці								
Відрахування на соціальні заходи								
Матеріальні затрати								
• насіння та посадковий матеріал								
• інша продукція сільського господарства								
• мінеральні добрива								
• нафтопродукти								
• електроенергія								
• паливо								
• запасні частини, ремонтні та будівельні матеріали для ремонту								
• оплата послуг і робіт, що виконані сторонніми організаціями								
Амортизація								
Інші витрати (включаючи плату за оренду)								
• орендна плата за земельні частки (паї)								
• майнові паї								
Всього витрат		100		100		100		100

Висновок:

Словник: Класифікація витрат. Елементи витрат. Витрати періоду. Прямі витрати. Непрямі витрати. Фінансові витрати. Релевантні і нерелевантні витрати. Бюджет витрат. Витрати на збут. Адміністративні витрати.

7. ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНИХ ПИТАНЬ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

1. Наукові основи економічного аналізу
2. Основні принципи економічного аналізу
3. Роль і місце економічного аналізу в управлінні підприємствами та підвищенні ефективності господарювання
4. Економічний аналіз як функція управління та елемент керуючої системи
5. Зміст та завдання економічного аналізу в умовах формування ринкових відносин
6. Місце економічного аналізу в системі наук
7. Предмет і об'єкти економічного аналізу
8. Метод економічного аналізу : визначення і характерні особливості
9. Класифікація методів та прийомів економічного аналізу
10. Система показників економічного аналізу
11. Порівняння, його використання в економічному аналізі.
12. Прийом групування, його використання в економічному аналізі
13. Використання середніх та відносних величин в економічному аналізі
14. Балансовий метод аналізу
15. Графічний метод у дослідженні аналітичних показників господарської діяльності
16. Методи детермінованого факторного аналізу: елімінування.
17. Економіко-математичні методи та моделі в аналізі господарської діяльності, їх класифікація і характеристика
18. Сутність процесу моделювання господарських операцій, процесів та економічних явищ: методологічні принципи, послідовність та етапи
19. Поняття, види і завдання факторного аналізу
20. Аналіз факторних систем господарської діяльності, їх типи та основні прийоми моделювання
21. Методи комплексної оцінки господарської діяльності
22. Система економічної інформації, як база даних для аналізу господарської діяльності, принципи організації інформаційного забезпечення економічного аналізу
23. Класифікація та характеристика джерел інформації економічного аналізу
24. Методи перевірки достовірності джерел інформації економічного аналізу
25. Сутність і зміст організації економічного аналізу на підприємстві
26. Технологія аналітичного процесу, його основні етапи
27. Розподіл обов'язків між виконавцями аналітичної роботи
28. Регламентація та форми реалізації аналітичного процесу
29. Види економічного аналізу, основи їх класифікації
30. Особливості організації і методики поточного (ретроспективного) економічного аналізу

31. Особливості організації і методики перспективного (попереднього) економічного аналізу
32. Особливості організацій методики оперативного економічного аналізу
33. Фінансовий аналіз в умовах розвитку ринкових відносин
34. Управлінський аналіз в умовах розвитку ринкових відносин
35. Системний підхід до організації аналітичної роботи
36. Зміст комплексного аналізу, характеристика його окремих блоків та взаємозв'язок основних показників
37. Комплексний економічний аналіз як система пошуку резервів підвищення ефективності виробництва, класифікація резервів
38. Методика комплексної оцінки інтенсифікації та ефективності господарювання
39. Методика аналізу фінансової стабільності підприємства
40. Аналіз платоспроможності підприємства
41. Аналіз стану розрахунків підприємства
42. Аналіз ділової активності підприємства
43. Аналіз і оцінка ймовірності банкрутства
44. Аналіз економічного зростання підприємства
45. Аналіз факторів зміни безбиткового обсягу продажу і зони безпеки підприємства
46. Аналіз витрат підприємства
47. Оперативний аналіз витрат підприємства
48. Аналіз доходів підприємства
49. Аналіз реалізації продукції та виконання договірних зобов'язань
50. Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства

8. ФОРМУВАННЯ СЛОВНИКА ПО ТЕМАХ
(заповняється студентом особисто)

Термін, поняття	Зміст
1	2

--	--

9. СЛОВНИК ОСНОВНИХ ТЕРМІНІВ ДИСЦИПЛІНИ

- 1. Автоматизація робочого місця аналітика** – передбачає створення належних умов для його продуктивної праці із дотриманням ергономічних, санітарно-гігієнічних, соціально-економічних, трудових, технічних, юридичних та інших, як правило, законодавчо встановлених норм. Вимогою сьогодення є також забезпечення працівників сучасними засобами обробки, оформлення та передачі інформації – комп'ютерами, калькуляторами, принтерами, факсами, телефонами тощо.
- 2. Аналіз** – спосіб пізнання предметів і явищ навколишнього середовища, який ґрунтується на розчленовуванні цілого на складові частини і вивченні їх у всьому різноманітті зв'язків і залежностей.
- 3. Аналітичні функції виробничого відділу** - Аналіз, контроль напруженості, виконання планів виробництва, освоєння нових видів продукції за цехами, ділянками, бригадами, робочими місцями
- 4. Аналітичні функції відділу бухгалтерського обліку і звітності** - Аналіз надходження і використання матеріальних і фінансових ресурсів, робочої сили. Складання та аналіз звітів про діяльність підприємства. Контроль за збереженням і використанням цінностей, ресурсів, виконанням договірних зобов'язань і фінансового плану. Аналіз цільового використання засобів за об'єктами і статтями
- 5. Аналітичні функції відділу збуту** - Аналіз ринків збуту, укладання та виконання договорів на поставку продукції
- 6. Аналітичні функції відділу постачання** - організацію оптового продажу продукції і просування її до споживача в те місце, де вона потрібна, у той час, коли вона потрібна, у таких кількостях, у яких вона затребувана, і такої якості, що задовольняє покупців; добір покупців і висновок договорів постачання; вибір місця збереження запасів готової продукції й організація належного її збереження; визначення системи переміщення готової продукції до місць збереження і продажі; впровадження автоматизованої системи керування запасами; впровадження автоматизованої системи опрацювання замовлень,

договорів; вибір засобів і маршрутів транспортування продукції до місць продажів; організацію вантажно-розвантажувальних робіт; організацію системи формування попиту, стимулювання збуту, реклами; проведення цілеспрямованого асортиментної політики; проведення цілеспрямованого цінової політики; узгодження з зацікавленими підрозділами підприємства асортименту й обсягів продукції, цін, знижок і надвишок до них, витрат на рекламні заходи і ресурси; розгляд і задоволення претензій і рекламацій, що поступили від покупців і партнерів по бізнесу на продукцію підприємства; формування попиту і реалізація продукції на нових ринках України й інших країн; організацію участі і проведення виставок, ярмарків, виставок-продажів і інших заходів щодо формування споживчого попиту на продукцію підприємства; підготування щоденних довідок про продажі, щомісячних, квартальних і річних звітів про продажі.

7. Аналітичні функції відділу праці і заробітної плати – Аналіз виконання виробничих норм, оплати праці, організації трудового процесу, дотримання законів про працю

8. Аналітичні функції відділу технічного контролю - Аналіз і суцільний контроль якості виробленої продукції, поопераційної обробки її на робочих місцях, сировини, матеріалів, браку, встановлення причин його виникнення.

9. Аналітичні функції планово-економічного відділу - Планування, аналіз виконання комплексних довгострокових і поточних планів, включаючи виробництво, кадри, фінанси, технічний розвиток, капітальне будівництво.

Аналіз ефективності виробництва, капітальних вкладень, господарської діяльності в цілому та її ланок. Аналіз використання ресурсів (земельні, трудові, основні та оборотні засоби, фонд оплати праці, економічного стимулювання), трудомісткості робіт і продукції, фінансових результатів і фінансового стану. Контроль за дотриманням лімітів витрат, виконанням планів, договорів, виробничих завдань. Обґрунтування заходів з підвищення ефективності господарювання

10. Відносні величини – це показники, які відображають кількісні

співвідношення двох величин. Як правило, це відношення середніх або отриманих раніше відносних показників до абсолютних.

11. Внутрішній аналіз - здійснюється за ініціативою і на матеріалах самого підприємства з метою використання його результатів у плануванні, складанні виробничої програми, розробці стратегії господарської діяльності та в управлінні.

12. Галузевий аналіз - передбачає детальне дослідження дохідності галузі та її перспектив. Він починається з розгляду галузі як найагрегованішої системи, вивчення якої дає змогу в загальному вигляді визначити перспективи галузі, зокрема передбачувані доходи та необхідні інвестиції для підтримування або підвищення дохідності.

13. Готова продукція - це продукція (виріб, напівфабрикат, робота, послуга), що повністю закінчена обробкою на даному підприємстві, пройшла всі стадії технічного випробування (якщо вимагають відповідні її особливості), відповідає технічним умовам і стандартам, не потребує подальшої обробки на цьому підприємстві і здана на склад

14. Графіки - форма наочного подання статистичних даних про соціально-економічні явища і процеси через геометричні образи, малюнки або схематичні географічні карти та пояснення до них.

15. Детерміноване моделювання - це простий і ефективний засіб формалізації зв'язків економічних показників: воно є основою для кількісної оцінки ролі окремих факторів у динаміці узагальнюючого показника.

16. Джерела інформації облікового характеру - це всі дані, що містять документи бухгалтерського, статистичного й оперативного обліку, а також усі види звітності, первинна облікова документація.

17. Дисперсійний аналіз – статистичний метод, призначений для встановлення структури зв'язку між результативною та факторними ознаками. Він дає змогу визначити вплив одного або кількох факторів на результативний показник. Дисперсійний аналіз може застосовуватися при обмеженій кількості одиниць спостереження. Він ефективний в умовах, коли результативна ознака

суттєво змінюється під одночасною дією кількох факторів з неоднаковою силою впливу. Дисперсійний метод аналізу відіграє велику роль в економічних дослідженнях. Завдяки цьому методу вирішуються такі завдання: кількісне вимірювання сили впливу факторних ознак та їх сполучень на результативну величину; оцінка вірогідності впливу та його довірчих меж; аналіз окремих середніх та статистична оцінка їх різниці.

18. Доходи - це очікувана властивість об'єкта, яка є мотивом створення, виробництва, володіння, використання цього об'єкта.

19. Економічна інформація - інформація про суспільні процеси виробництва, розподілу, обміну та використання матеріальних благ, корисні дані сфери економіки, що відображають через систему натуральних, трудових і вартісних показників планову й фактичну виробничо-господарську діяльність та причинний взаємозв'язок між керуючим і керованим об'єктами.

20. Економічний аналіз як наука є системою спеціальних знань, пов'язаних з дослідженням тенденцій госпрозрахункового розвитку, науковим обґрунтуванням планів, управлінських рішень, контролем за їх виконанням, оцінкою досягнутих результатів, пошуком, вимірюванням та обґрунтуванням розміру госпрозрахункових резервів підвищення ефективності виробництва і розробкою заходів щодо їх використання.

21. Елімінування - означає усунення, виключення впливу всіх, крім одного, факторів на величину результативного показника.

22. Ефективність виробництва - це комплексне відбиття кінцевих результатів використання засобів виробництва й робочої сили (працівників) за певний проміжок часу.

23. Заключний аналіз - здійснення зведеного підрахунку резервів виробництва, систематизація, узагальнення (синтез) і підсумкова оцінка результатів господарської діяльності, формулюються відповідні висновки, розробляються конкретні пропозиції і рекомендації щодо покращення роботи аналізованого підприємства, здійснюється розрахунок економічної ефективності запропонованих заходів та визначення їхнього впливу на кінцеві

показники господарювання, оформляються результати проведеного економічного аналізу.

24. Запаси - це продукція виробничо-технічного призначення, споживчі й інші товари, що перебувають на різних стадіях виробництва й обігу, та очікують вступу в процес виробничого або особистого споживання.

25. Зовнішній аналіз - може проводитися безпосередньо зовнішніми користувачами або на їх замовлення. У ролі останніх можуть виступати представники вищестоящої організації, фінансових, податкових органів, громадських організацій, незалежні аудиторів, акціонери, потенційні інвестори.

26. Індукція - (лат. *inductio* – наведення) – спосіб умовиводу від часткових фактів, положень до загальних висновків.

27. Інтенсивність праці - це ступінь напруженості праці, витрачання людської енергії (фізичних та духовних сил працівника) за одиницю робочого часу.

28. Інформація - (лат. *informare*, англ. *informatio* – роз'яснення, викладення, тлумачення) – первісно під інформацією розуміли відомості, які передаються людьми усним, письмовим або іншим способом із застосуванням технічних засобів та умовних сигналів. Пізніше, з середини ХХ ст., зміст цього поняття значно розширився. Інформація почала вже розглядатися як загальнонаукове поняття, що включає обмін відомостями між людьми, людиною та автоматом, автоматом і автоматом; обмін сигналами у тваринному і рослинному світі; передачу ознак від клітини до клітини, від організму до організму, одне з основних понять кібернетики. Закон України "Про інформацію" трактує інформацію як документовані або публічно оголошені відомості про події, явища, що відбуваються у суспільстві, державі та навколишньому природному середовищі.

29. Капітал - це чинник виробництва у вигляді вартості, здатної приносити прибуток або збиток.

30. Комплексний план економічного аналізу - план, що забезпечує різнобічне взаємопов'язане вивчення господарських явищ і процесів.

31. Ліквідність підприємства - здатність підприємства розраховуватися за

своїми фінансовими зобов'язаннями шляхом перетворення активів на гроші.

32. Маржинальний аналіз - метод фінансового аналізу, який досліджує взаємозв'язок витрат виробництва (з розподілом їх на постійні і змінні) та прибутку. Призначений для обґрунтування й прийняття зважених управлінських рішень щодо обсягу виробництва, реалізації окремих видів продукції, робіт, послуг, їх собівартості та ціни.

33. Маркетинговий аналіз - спрямований на дослідження ринків збуту продукції, зокрема на кон'юнктуру ринку продукції, сировини і матеріалів, на вивчення попиту, пропозиції, рівня конкурентоспроможності виробленої продукції, можливостей її збуту, комерційного ризику тощо. Цей аналіз здійснює служба маркетингу (на великих підприємствах) або окремі працівники (на малих підприємствах).

34. Мета економічного аналізу - пошук резервів підвищення ефективності суспільного господарства і розробка заходів щодо їх реалізації.

35. Метод елімінування - (лат. eliminate – виключати, усувати) – метод, який полягає у послідовному визначенні впливу кожного фактора на результативний показник за умови незмінності інших факторів та абстрагування їх взаємного впливу.

36. Міжгалузевий аналіз. Міжгалузевий підхід, або аналіз розвитку і розміщення сукупності галузей, що тісно взаємодіють (за сировинними, проміжними та кінцевими продуктами, технологічними та іншими ознаками), є дещо менш розробленим порівняно з галузевим. Міжгалузевий підхід у дослідженні розвитку і розміщення продуктивних сил дає змогу розкрити особливості залежності територіальної організації будь-якої галузі від розвитку і розміщення ряду інших безпосередньо пов'язаних з нею галузей. Це сприяє досягненню важливих соціально-економічних цілей, найбільш повному врахуванню впливу науково-технічного прогресу

37. Міжгосподарський аналіз - охоплює кілька підприємств, що дає змогу визначити середні дані, зробити узагальнення, порівняння, групування показників господарської діяльності підприємств, організацій на

територіальному рівні (район, область, країна) та за видами економічної діяльності.

38. Моделювання - метод дослідження явищ, процесів, систем в економіці шляхом створення та аналізу їх моделей.

39. Об'єкт економічного аналізу - господарська діяльність країни, регіону, району, міста, села чи окремого підприємства, структурного підрозділу, підприємця.

40. Обов'язковий резерв - норми резервування засобів, ресурсів, встановлені в законодавчому порядку, на основі нормативних документів, встановлених правил.

41. Обсяг виробництва - кількість виготовленої продукції та виконаних робіт за певний період часу (рік, півріччя, квартал, місяць) на певному рівні (підприємство, об'єднання, галузь, на-родне господарство в цілому).

42. Оперативний аналіз - аналіз поточної діяльності підприємства, в межах якого відбувається контроль цієї діяльності. Здійснюється повсякденно і не потребує застосування складних методів дослідження. Основною вимогою до нього є оперативність.

43. Основні засоби - матеріальні активи, які підприємство утримує з метою використання їх у процесі виробництва чи поставки товарів, надання послуг, здачі в оренду іншим особам чи для виконання адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний термін корисного використання (експлуатації) яких більше одного року.

44. Перспективний аналіз - виходить із потреби планування чи прогнозування господарських операцій у майбутньому. Проводиться ще до здійснення вказаних операцій.

45. Планова інформація – це вид інформації за функціональним призначенням, а саме це матеріали різноманітних планів, кошторисів, планових завдань, прогнозів, програм.

46. Порівняння - метод наукового дослідження, пізнання дійсності, покликаний встановити спільні й відмінні ознаки між процесами, явищами,

об'єктами.

47. Потенційні резерви - це наявні можливості, які використовуються у звітному періоді.

48. Предмет економічного аналізу - це те, на що спрямований аналіз. Виходячи з цього, предметом економічного аналізу є результати діяльності та причинно-наслідкові зв'язки економічних явищ і процесів, що виникають у процесі господарської діяльності, які є головними, визначальними для вивчення і досягнення поставленої конкретної мети аналізу.

49. Прибуток - це сума, на яку доходи перевищують пов'язані з ними витрати.

50. Принцип аналітичності інформації - порівняння поточних результатів із запланованими, виявлення конкретних факторів, що впливають на результати поставлених цілей і можливостей їх досягнення і т.д.

51. Принцип всебічності організації економічного аналізу – повне вивчення економічних явищ чи процесів для забезпечення їх об'єктивної оцінки.

52. Принцип ефективності економічного аналізу – очікуваний економічний ефект в результаті проведення аналізу має бути значно вищим, ніж затрати на його проведення.

53. Принцип комплексності аналізу - повне вивчення економічних явищ чи процесів для забезпечення їх об'єктивної оцінки.

54. Принцип об'єктивності економічного аналізу - правильність, реальність даних, відображення ними справжнього стану господарювання шляхом критичного і безстороннього, що не залежить від будь-якої волі, можливостей, дослідження економічних явищ, формулювання обґрунтованих висновків і рекомендацій.

55. Принцип об'єктивності інформації - якщо на інформацію не впливають особисті думки чи оцінки тих, хто її готує. Об'єктивність передбачає надійність, перевіреність, відповідність дійсності.

56. Принцип оперативності інформації – полягає у швидкості і чіткості попадання інформації до реципієнта.

57. Принцип раціональності інформації – полягає у ефективному,

конкретному використанні інформації.

58. Принцип регулярності економічного аналізу – передбачає необхідність систематичного проведення аналітичних досліджень на базі високої їх організації та планування аналітичної роботи.

59. Принцип цілісності організації економічного аналізу – потребує розглядати систему як об'єкт, як цілісне явище, якість якого не зводиться до властивості будь-якої з окремих частин, які утворюють її.

60. Продуктивність праці - це показник трудової діяльності працівників. Характеризує кількість продукції, виробленої в одиницю часу, або витрати часу на виробництво одиниці продукції.

61. Реалізація - Відпускання продукції і одержання оплати за неї, перетворення майна, товару або цінних паперів на гроші.

62. Регламентация економічного аналізу - розробка для кожного виконавця обов'язкового мінімуму таблиць і вихідних форм аналізу.

63. Регресійний аналіз - метод визначення відокремленого і спільного впливу факторів на результативну ознаку та кількісної оцінки цього впливу шляхом використання відповідних критеріїв.

64. Резерв – поняття, що застосовується у двох значеннях: по-перше, як запаси, ресурси, необхідні для забезпечення безперебійного виробничого процесу, по-друге, як невикористанні можливості подальшого розвитку та удосконалення наявного рівня виробництва (резерви зростання рівня продуктивності, оплати праці, резерви зниження собівартості продукції тощо).

65. Резерв виробництва - резерви, які пов'язані з виробництвом, а резерви обігу – пов'язані з обігом.

66. Резерв робочого часу – це потенційні можливості його економічного використання, як наслідок ліквідації цілодобових втрат робочого часу, зниження витрат робочого часу в розрахунку на одиницю продукції, тобто зниження трудомісткості продукції, усунення непродуктивних втрат праці, внутрішньо змінних простоїв робочого часу.

67. Рентабельність - відношення балансового прибутку до середньорічної

вартості виробничих фондів за їх початковою оцінкою. це якісний вартісний показник, що характеризує рівень віддачі витрат або міру використання наявних ресурсів у процесі виробництва і реалізації товарів, робіт і послуг.

68. Ресурси - будь-які джерела та передумови отримання необхідних людям матеріальних та духовних благ, які можна реалізувати при існуючих технологіях і соціально-економічних відносинах. Ресурси поділяють на три групи: матеріальні, трудові і природні.

69. Ряд динаміки - ряд чисел, що характеризує зміну суспільних явищ у часі. Фактично це сукупність значень показника, розміщених у певному хронологічному порядку (є інтервальний, моментний, наростаючих підсумків).

70. Середні величини - узагальнюючий показник, який характеризує типовий рівень варіюючої ознаки в розрахунку на одиницю однорідної сукупності.

71. Собівартість продукції - це вартісне вираження витрат підприємства (організації), пов'язаних з використанням у технологічному процесі виконання робіт і надання послуг природних ресурсів, сировинних матеріалів, палива, енергії, основних виробничих фондів, інструменту, інвентаря, трудових і фінансових ресурсів, а також інших витрат на їх виробництво і збут, включаючи встановлені державою як обов'язкові відрахування, податки і платежі.

72. Спосіб відносних різниць. Прийом відносних (процентних) різниць є різновидом прийому ланцюгових підстановок, який використовується в мультиплікативних моделях, коли вихідні дані представлені у відносних величинах.

73. Спосіб ланцюгових підстановок. Цей спосіб полягає у визначенні впливу окремих факторів на зміну величини результативного показника з допомогою поступової заміни базисної величини кожного факторного показника у факторній моделі на фактичну величину у звітному періоді.

74. Спосіб подовження факторної моделі. Цей спосіб моделювання передбачає подовження чисельника вихідної факторної моделі шляхом заміни одного чи декількох факторів на суму однорідних показників. $Y = a_1/a_2$.

75. Страхові резерви - це грошові кошти, що утворюються страховиками з метою забезпечення майбутніх виплат страхових сум і страхового відшкодування залежно від видів страхування та доходів, одержаних від розміщення тимчасово вільних коштів.

76. Тематичний аналіз - охоплює тільки окремі напрями діяльності підприємства або рішення спеціальних завдань, здебільшого ті, які найбільш проблемні і важливі в конкретний період часу.

77. Тематичний план економічного аналізу - це план аналізу, який складається тільки з тих питань, які потребують детальнішого, глибшого дослідження.

78. Теорія ігор - розділ прикладної математики, який вивчає математичні моделі прийняття рішень при так званих конфліктних ситуаціях, що мають місце. Сутність теорії ігор полягає у встановленні оптимальної (у тому чи іншому змісті) стратегії поведінки в конфліктних ситуаціях. Метою теорії ігор є визначення оптимальної стратегії для кожного гравця.

79. Уніфікація економічного аналізу - Уніфікація, або стандартизація організації економічного аналізу – створення типових методик та інструкцій, вихідних форм і таблиць, стандартних програм, застосування єдиних критеріїв оцінки.

80. Фактор - умова, рушійна сила будь-якого процесу, явища; чинник у промисловості - використовувані у виробництві ресурси, від яких, головним чином, залежить обсяг продукції, що випускається.

81. Фінансово-економічний аналіз - зорієнтований на оцінювання фінансового стану, фінансових результатів та ефективності діяльності підприємства. Він дає змогу виявити напрямки й обмеження фінансового розвитку та реструктуризації фінансової політики.

82. Функціонально-вартісний аналіз - це метод комплексного техніко-економічного дослідження об'єкта з метою розвитку його корисних функцій при оптимальному співвідношенні між їх значимістю для споживача і витратами на їх здійснення.

10. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Базова

1. Аналіз фінансового стану виробничої та комерційної діяльності підприємств : навч. посіб. для студ. ВНЗ / В.П. Шило, Н.І. Верхоглядова, С.Б. Ільїна [та ін]. - К.: Кондор, 2005. - 240 с.
2. Андрєєва Г. І. Економічний аналіз: навч.-метод. посіб. / Г. І. Андрєєва. - К.: Знання, 2008. – 263 с.
3. Багров В.П. Економічний аналіз: Навчальний посібник / В.П. Багров, І.В. Багорова, Дніпропетровська державна фінансова академія. - К.: ЦНЛ, 2006. - 160 с.
4. Воронко О. С. Економічний аналіз: навч. посіб. / О. С. Воронко, Н. П. Штепа. - Львів: Новий Світ-2000, 2011. - 278 с.
5. Гадзевич О.І. Основи економічного аналізу і діагностики фінансово-господарської діяльності підприємств: Навч. посіб. для студ. вузів / О.І. Гадзевич. - К.: Кондор, 2004. - 180 с.
6. Економічний аналіз : навч. посіб. для студ. вузів / за ред. М. Г. Чумаченка; КНЕУ. - К.: КНЕУ, 2001. - 540 с.
7. Економічний аналіз і діагностика стану сучасного підприємства : навч. посіб. / [Т.Д. Костенко, Є.О. Підгора, В.С. Рижиков та ін.]. - 2-е вид., перероб. і доп.. - К.: ЦНЛ, 2007. – 398 с.
8. Економічний аналіз : навч. посіб. / за ред. М.Г.Чумаченка; Київський нац. економ. ун-т. - 3-е вид. без змін. - К.: КНЕУ, 2007. - 555 с.
9. Кіндрацька Г.І. Економічний аналіз: підручник / Г.І. Кіндрацька, М.С. Білик, А.Г. Загородній; ред. А.Г. Загородній. - 3-тє вид., перероб. і доп.. - К.: Знання, 2008. - 487 с.
10. Мних Є.В. Економічний аналіз: підруч. для студ. вузів / Є.В. Мних; Львівський нац. ун-т ім. І. Франка. - К., 2003. - 411 с.
11. Марченко О.І. Економічний аналіз: Курс лекцій / О.І. Марченко, С.В. Козловський. - Вінниця: Глобус-Прес, 2008. - 155 с.

12. Мних Є.В. Економічний аналіз: підруч. / Є.В. Мних; М-во освіти і науки України. - 2-е вид., перероб. і доп.. - К.: ЦНЛ, 2005. - 465 с.
13. Нестеренко Ж.К. Економічний аналіз фінансово-господарської діяльності підприємства: навч. посіб. / Ж.К. Нестеренко, А.В. Череп; Запоріз. нац. техн. ун-т. - К.: ЦУЛ, 2005. - 122 с.
14. Савицька Г. В. Економічний аналіз діяльності підприємства: навч. посіб. / Г. В. Савицька. - 3-тє вид., випр. і доп. - К.: Знання, 2007. - 668 с.
15. Тарасенко Н. В. Економічний аналіз: навч. посіб. / Н. В. Тарасенко. - 4-те вид., стер. - Львів: Новий Світ-2000, 2006. - 283 с.
16. Тарасенко Н. В. Економічний аналіз: навч. посіб. / Н. В. Тарасенко. - 4-те вид., стер.. - Львів: Новий Світ-2000, 2008. - 341 с.
17. Тринька Л.Я., Липчанська (Іванчук) О.В. Економічний аналіз: навчально-методичний посібник.-К.: Алерта, 2013 .- 568.
18. Царенко О.М. Економічний аналіз діяльності підприємств агропромислового комплексу: Навчальний посібник / О.М. Царенко. - 2-е вид., перероб. і доп.. - Суми: Унів. книга, 2006. - 239 с.
19. Череп А.В. Економічний аналіз: навч. посіб. для студ. ВНЗ / А. В. Череп; Запоріз. нац. техн. ун-т. - К.: Кондор, 2005. - 160 с.
20. Чернелевський Л. М. Аналіз діяльності підприємств та банківських установ: економічний, фінансово-інвестиційний, стратегічний: підруч. для студ. вузів / Л. М. Чернелевський, Н. Г. Слободян, О. В. Михайленко; М-во освіти і науки України. - К.: Хай-Тек Прес, 2009. – 639 с.
21. Мних Є. В. Економічний аналіз: підручник / Є.В. Мних. – К.:Знання, 2011. – 630 с.
22. Загурський О.М. Фінансовий аналіз: кредитно-модульний курс: навч. посібн.-К.: ЦУЛ, 2013, 472 с.
23. Мних Є. В. Фінансовий аналіз: : підручник / Є.В. Мних, Н.С. Барабаш. – К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2014. – 536 с.

Допоміжна

1. Економічний аналіз : навч. посіб. / [Ф. Ф. Бутинець, С. І. Шкарабан, Є. В. Мних [та ін.]; за ред. Ф. Ф. Бутинця; Житомир. інж.-технол. ін-т, Держ. агроєкологічний ун-т (Житомир). – Житомир: Рута, 2003. – 679 с.
2. Іващенко В.І. Економічний аналіз господарської діяльності: навч. посіб. для студ. економ. спец. вузів / В.І.Іващенко, М.А.Болюх. – К.: Нічлава, 2001. – 204 с.
3. Економічний аналіз: практикум / Є. В. Мних, Н. С. Барабаш, А. Д. Бутко [та ін.]; ред. Є. В. Мних; Київський нац. торг.-екон. ун-т. – К.: ЦНЛ, 2005. - 431 с.
4. Ковальчук М.І. Економічний аналіз у сільському господарстві: Навчально-методичний посібник для самостійного вив / М.І. Ковальчук. – К.: КНЕУ, 2002. – 282 с.
5. Коробов М.Я. Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємств: навч. посіб. / М.Я. Коробов. - 2-е вид. - К.: Знання, 2001. - 378 с.
6. Кармазін В.А. Економічний аналіз: практикум / В.А. Кармазін, О.М. Савицька. - К.: Знання, 2007. - 255 с.
7. Мец В.О. Економічний аналіз. (Збірник практичних завдань тестів за даними П(С)БО): навч. посіб. / В.О.Мец, Київський нац. економ. ун-т. - К., 2001. – 236 с.
8. Попович П.Я. Економічний аналіз діяльності суб'єктів господарювання: Для студентів ВУЗів / П.Я. Попович. – Тернопіль: Екон. думка, 2001. – 454 с.
9. Тарасенко Н.В. Економічний аналіз діяльності промислового підприємства: навч. посіб. для студ. економ. спец. вищ. навч. за / Н.В.Тарасенко НБ України. Львівський банківський ін-т. – К., 2000. – 485 с.
10. Тарасенко Н.В. Економічний аналіз: Навчальний посібник / Н.В. Тарасенко. – 2-ге вид., перероб. і доп. – Львів: Новий Світ-2000, 2003. – 316 с.

11. Тарасенко Н.В. Економічний аналіз: Навчальний посібник / Н.В. Тарасенко. – 3-є вид., перероб. і доп. – Львів: Новий Світ-2000, 2004. – 344 с.
12. Цигилик І.І. Економічний аналіз господарської діяльності підприємства (Теорія і практика використання економічного аналізу у системі підприємницької діяльності): опорний конспект лекцій / І.І. Цигилик, С.О. Кропельницька, О.І. Мозіль; Прикарпатський ун-т ім. В. Стефаника. – К.: ЦУЛ, 2004. – 123 с.
13. Чернелевський Л.М. Економічний аналіз на підприємствах промисловості і торгівлі: Підручник / Л.М. Чернелевський, Науково-методичний центр вищої освіти. – К.: Пектораль, 2003. – 312 с.
14. Економічний аналіз: Навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни / Уклад. Г.І. Андрєєва. – Суми: УАБС, 2007. – 230 с.
15. Економічний аналіз. Навчальний посібник / В.М. Серединська, О.М.Загородна, Р.В.Федорович. – Тернопіль: Видавництво Астон, 2010. – 661 с.
16. www.balans.com.ua
17. www.buhgalteria.com.ua
18. www.dtki.com.ua
19. www.rada.gov.ua
20. www.liga.com.ua
21. www.vobu.com.ua